

طرح نظام پژوهش مؤسسه آموزش عالی ائمه اطهار (ع)

خرداد ماه ۱۴۰۴

معاونت پژوهش مؤسسه آموزش عالی ائمه اطهار (ع)

فهرست

۲.....	مقدمه و کلیات طرح
۲.....	پیشینه و وضعیت موجود
۳.....	اهداف و سطوح اجرایی طرح
۴.....	ساختار اجرایی طرح
۸.....	الزامات ساختاری و مدیریتی
۸.....	حوزه پژوهش
۸.....	حوزه آموزش
۹.....	حوزه مدیریت
۱۰.....	ساختار اجرایی و سازمانی طرح
۱۰.....	شورای تصویب طرح‌های مادر و موضوعات پژوهشی فرعی
۱۰.....	سیاست‌گذاری پژوهش
۱۰.....	معاونت پژوهش (مرجع اجرای طرح)
۱۱.....	نظام پاداش و مشوق‌ها
۱۲.....	برنامه انتشار و بهره‌برداری علمی از نتایج پژوهش
۱۳.....	زمان بندی
۱۵.....	جمع‌بندی

بسم الله الرحمن الرحيم

چکیده طرح

این طرح با هدف ایجاد پیوندی عمیق و ساختاری میان آموزش و پژوهش در مؤسسه ائمه اطهار (ع) تدوین شده است. با رویکردی تدریجی و سطح‌بندی‌شده، پژوهش را از تبیین مفاهیم بنیادین تا نقد دیدگاه‌ها و نظریه‌پردازی در حوزه‌های سه‌گانه کلام، تفسیر و تاریخ پیش می‌برد. طرح با تکیه بر کانون‌های دانشی، اساتید راهنما و راهبر، جهت‌دهی راهبردی دروس، بازنگری کلاس‌های روش تحقیق، و فعال‌سازی مرکز آموزش‌های آزاد، مسیر نویی برای تربیت محققان مسئله‌محور و صاحب‌نظر فراهم می‌آورد.

مقدمه و کلیات طرح

نظام آموزشی رایج در بسیاری از مراکز حوزوی علی‌رغم برخورداری از غنای محتوایی و بهره‌مندی از فضایی نخبه، غالباً از ضعف در پیوند عمیق و ساختاری میان آموزش و پژوهش رنج می‌برد. تجربه‌های موفق در امور پژوهشی نشان می‌دهد که مسیر بالندگی فکری و علمی، جز از رهگذر پژوهش مسئله‌محور و تلفیق آموزش با تحقیق، امکان‌پذیر نیست.

با توجه به رسالت مؤسسه در تربیت محققان علوم اسلامی، به‌ویژه در حوزه‌های کلام، تفسیر و تاریخ، نیازمند تحول در ساختار پژوهشی هستیم؛ تحولی که آموزش را نه در تعارض، بلکه در امتداد پژوهش تعریف کند.

پیشینه و وضعیت موجود

بررسی وضعیت موجود نشان می‌دهد:

- پژوهش از فعالیت‌های جانبی، فرعی و گاه نمایشی تلقی می‌شود.
- طلاب در فرایند آموزشی، تنها با محفوظات و متون درسی مواجه‌اند، نه با مسائل واقعی و چالش‌های فکری.
- اساتید نقش روش‌مند و سازمان‌یافته‌ای در راهبری پروژه‌های تحقیقاتی ایفا نمی‌کنند.

- کلاس‌های روش تحقیق، جایگاه عملیاتی و ارتباطی با ساختار کلی آموزش ندارند.
- در نتیجه، پژوهش از کارکرد اصلی خود که پاسخ به نیازهای معرفتی، دفاع علمی از عقاید، و حل مسائل نوپدید در علوم اسلامی است، دور مانده است.

اهداف و سطوح اجرایی طرح

این طرح با هدف ایجاد یک «نظام پژوهش‌محور» در ساختار مؤسسه آموزش عالی ائمه اطهار (علیهم السلام) تدوین شده و درصدد تحقق اهداف زیر است:

۱. نظام‌مندسازی پژوهش به عنوان ستون اصلی فرایند یادگیری در تمام سطوح.
۲. تربیت طلاب به عنوان پژوهشگران فعال، مسئله‌محور و نقاد، نه صرفاً نیروی آموزشی.
۳. بازتعریف نقش اساتید به عنوان «راهنمایان پژوهشی» و تسهیل‌گران تولید علمی.
۴. ایجاد ساختارهای هماهنگ‌کننده درون‌سازمانی شامل کانون‌های دانشی، اساتید راهنما و اساتید راهبر.
۵. ارتباط‌دهی میان آموزش رسمی، طرح‌های مادر، پژوهش فردی و کانون‌های علمی.
۶. ارتقاء توانمندی پژوهشی دانش‌پژوهان در سه سطح

۱. سطح دو: «فهم و تبیین» مبانی عقیدتی و معرفتی تشیع

هدف: توانمندسازی طلاب در فهم عمیق، مستند و زمان‌مند از آموزه‌های بنیادین مکتب تشیع، با تکیه بر منابع اصلی (قرآن، حدیث، آثار متکلمان، مورخین و مفسران شیعه).

توضیح: در این سطح، دانش‌پژوه باید به یک درک منسجم و زمان‌مند از مبانی معرفتی تشیع دست یابد؛ تمرکز این سطح بر «تبیین» است؛ یعنی طلبه باید توانایی داشته باشد مفاهیم را به زبان خود بازسازی کند، نه صرفاً نقل یا حفظ آن‌ها.

فعالیت‌ها و دستاوردهای پیشنهادی:

- تدوین خلاصه تحلیلی از آموزه‌های کلامی بر اساس متون اصلی.
- تحلیل مفهومی اصطلاحات تخصصی.
- برگزاری میزگردهای علمی پیرامون مفاهیم کلیدی.
- تمرین نوشتن یادداشت‌های تبیینی برای مخاطب عمومی یا نیمه‌متخصص.

۲. سطح سه: تحلیل انتقادی دیدگاه‌ها، شناخت اختلافات مذهبی و ارزیابی تاریخی آنها

هدف: ایجاد قدرت تشخیص، نقد علمی، و تفسیر در مواجهه با مکاتب مختلف درون و بیرون تشیع.

توضیح: در این مرحله، پژوهش از «توصیف و تبیین» فراتر رفته و وارد قلمرو «تحلیل و مقایسه انتقادی» می‌شود. طلاب باید بتوانند: آراء مکاتب مختلف را بشناسند، مبانی، روش‌شناسی و نقاط ضعف و قوت هر دیدگاه را تحلیل کنند، جایگاه تاریخی و زمینه‌های اجتماعی این دیدگاه‌ها را درک نمایند.

فعالیت‌ها و دستاوردهای پیشنهادی:

- نگارش مقاله تطبیقی
- تحلیل جریان‌شناختی تحولات

۳. سطح چهار: نظریه‌پردازی و پاسخ به شبهات و مسائل و بحران‌های سنتی و نوپدید در عرصه‌های

کلام، تفسیر و تاریخ

هدف: تجهیز دانش‌پژوه به مهارت‌های پیشرفته برای ورود فعال به میدان تولید فکر دینی، با توان پاسخ‌گویی استدلالی به مسائل معاصر.

توضیح: این سطح، بالاترین مرحله توانمندی پژوهشی است که از دانش‌پژوه انتظار دارد با ابتکار فکری، به نظریه‌پردازی، بازسازی مفاهیم و پاسخ‌دهی نظام‌مند به حل مسائل و رفع بحران‌ها بپردازد.

فعالیت‌ها و دستاوردهای پیشنهادی:

نگارش مقالات علمی-پژوهشی با استانداردهای انتشار در مجلات معتبر.

ساختار اجرایی طرح

۱. برنامه‌ریزی پژوهش محور در بد پذیرش دانش‌پژوه و آغاز هر دوره آموزشی

در ابتدای هر دوره آموزشی و قبل از پذیرش دانش‌پژوه، با توجه به محتوای کلی سرفصل‌ها و اهداف آموزشی، یک «طرح‌نامه مادر» پژوهشی توسط گروه علمی تدوین می‌شود. این طرح‌نامه، نقش راهنمای کلان پژوهش‌های مرتبط با آن سطح را ایفا کرده و شامل محورهای اصلی، مسائل کلیدی، منابع پیشنهادی و خروجی‌های مورد انتظار پژوهشی است.

به‌منظور تضمین کیفیت علمی اجرای این طرح‌نامه‌ها و بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت علمی دانش‌پژوهان، ارزیابی اولیه از توانمندی پژوهشی افراد پیش از ورود به فرآیند پژوهش، ضروری است. در این راستا، یکی از اعضای معاونت پژوهش در جلسات مصاحبه علمی پذیرش دانش‌پژوه حضور می‌یابد و بر اساس شاخص‌های معین، به ارزیابی سطح پژوهشی، توان تحلیل، مهارت نگارشی و ظرفیت همکاری ایشان در طرح‌های پژوهشی می‌پردازد. این ارزیابی نقش تعیین‌کننده‌ای در تشخیص میزان مشارکت احتمالی دانش‌پژوه در پروژه‌های مختلف و تخصیص موضوعات تخصصی یا عمومی به وی دارد.

۲. واگذاری موضوع به دانش‌پژوهان با همراهی استاد راهنما

در ابتدای ترم، بر اساس طرح‌نامه، موضوعاتی در قالب مسائل پژوهشی میان طلاب توزیع می‌شود. هر طلبه موظف است طی ترم با همراهی یکی از اساتید همان ترم (بر اساس تخصص)، پروژه پژوهشی خود را جلو ببرد. لطف اساتید:

- در جلسات مشخص، روند کار طلاب را پیگیری کنند.
 - بر منابع مورد استفاده، ساختار نگارش و انسجام روشی نظارت داشته باشند.
 - راهنمایی‌های علمی-روش‌شناختی ارائه دهند.
- ❖ **پیشنهاد می‌شود:** در آغاز هر نیم‌سال تحصیلی، طرح کلی هر درس به‌صورت اختصاصی و هدفمند در قالب یک بروشور آموزشی تهیه و ارائه گردد. این بروشور با مشخص‌سازی اهداف، سرفصل‌ها، محورهای محتوایی و نکات اولویت‌دار، به استاد کمک می‌کند تا از همان ابتدای ترم، جهت‌گیری آموزشی خود را با سیاست‌های کلان علمی مؤسسه هماهنگ ساخته و تمرکز خود را بر نکات کلیدی و اهداف راهبردی آن درس معطوف نماید.

۳. نقش کلاس‌های روش تحقیق به عنوان کلاس‌های پشتیبان

کلاس‌های روش تحقیق، دیگر در حاشیه برنامه درسی نیستند، بلکه به مثابه کلاس‌های «حل اشکال پژوهشی» عمل می‌کنند. این کلاس‌ها:

- مهارت‌های نگارشی، مسأله‌یابی، تحلیل متون و منطق استدلال را آموزش می‌دهند.
 - به صورت مستقیم با پروژه‌های پژوهشی در حال انجام مرتبط‌اند.
 - مدرسین آن‌ها، افراد باتجربه در روش‌شناسی پژوهشی حوزه دانشی مربوطه هستند.
- ❖ پیشنهاد: با توجه به اینکه آموزش مهارت‌های عملی نگارش مقاله، پایان‌نامه و سایر قالب‌های پژوهشی در قالب کارگاه‌های آموزشی آزاد (خارج از چارچوب دروس رسمی) در حال پیگیری است، پیشنهاد می‌شود محتوای دروس «روش تحقیق» در هر رشته به گونه‌ای بازنگری و طراحی گردد که تمرکز اصلی آن بر تبیین مبانی، مسائل و الگوهای روش‌شناسی تحقیق متناسب با حوزه دانشی مربوط باشد. چنین بازنگری‌ای موجب خواهد شد تا دانش‌پژوهان، ضمن برخورداری از آموزش‌های عمومی تحقیق، با روش‌های پژوهش درون‌رشته‌ای به صورت نظام‌مند آشنا شده و توانایی طراحی و اجرای پژوهش‌های تخصصی در حوزه خود را به صورت بنیادین کسب نمایند.

۴. بهره‌گیری از کانون‌های دانشی تخصصی

کانون‌ها به عنوان «هسته‌های تولید گفتمان علمی» عمل می‌کنند. برای هر سطح و حوزه دانشی، یک کانون علمی-تخصصی تشکیل می‌شود که اهداف و وظایف آن به شرح زیر است:

۱. طراحی کلان و هدایت گفتمان علمی: کانون‌ها به عنوان هسته‌های تولید گفتمان علمی، وظیفه طراحی خط‌مشی‌های پژوهشی، بازبینی موضوعات، و ارزیابی‌های کلی پروژه‌ها را بر عهده دارند.
۲. یکپارچه‌سازی مقالات در قالب «طرح مادر»: استاد مسئول در کانون موظف است مقالات و پروژه‌های فردی دانش‌پژوهان را در چارچوبی هماهنگ طراحی کند، به گونه‌ای که هر مقاله یا پروژه به منزله قطعه‌ای از یک پازل بزرگ‌تر (طرح مادر) باشد.

۳. ایجاد انگیزه و تقویت هویت علمی: با برنامه‌ریزی فعالیت‌هایی مانند دیدارهای علمی با علما، بازدید از نمایشگاه‌های پژوهشی و برگزاری اردوهای علمی، کانون نقش مهمی در تقویت انگیزه، هویت علمی و تعلق گروهی دانش‌پژوهان ایفا می‌کند.

۵. اساتید راهبر

برای کلاس‌های که دانش‌پژوهان از نظر تعدادی، بیش از استاندارد متعارف هستند و جمعیت زیادتری دارند، در کنار استاد راهنمای اصلی و کلاس‌های رسمی روش تحقیق، برای هر گروه پنج تا شش نفره از طلاب، یک «استاد راهبر» تعیین می‌شود. نقش این استاد به عنوان تسهیل‌گر علمی و پشتیبان انگیزشی به شرح زیر است:

۱. پیگیری مستمر پیشرفت پژوهشی: استاد راهبر به صورت منظم (هفتگی یا دوره‌ای) وضعیت علمی، پیشرفت پروژه و موانع احتمالی هر طلبه را بررسی کرده و گزارش می‌دهد.
۲. پشتیبانی در کلاس‌های پرتراکم: در مواردی که به علت تراکم دانش‌پژوهان، استاد اصلی امکان پیگیری دقیق همه دانش‌پژوهان را ندارد، مسئولیت هدایت علمی طلاب به استاد راهبر تفویض می‌شود.

۶. استفاده از مرکز آموزش‌های آزاد در تحقق اهداف پژوهش‌محور

مرکز آموزش‌های آزاد مؤسسه می‌تواند با طراحی و اجرای دوره‌های تخصصی مهارتی در زمینه‌های ذیل، نقشی کلیدی در تکمیل حلقه‌های پژوهش‌محور ایفا کند:

۱. کارگاه‌های نگارش مقاله علمی، نقد متون، و تدوین پایان‌نامه؛
۲. آموزش نرم‌افزارهای پژوهشی و پایگاه‌های داده تخصصی؛
۳. دوره‌های بینارشته‌ای برای تقویت نگاه تحلیلی به مسائل نوپدید؛

این مرکز باید در تعامل منسجم با معاونت پژوهش و کانون‌های دانشی عمل کند تا نیازهای پژوهشی طلاب را پاسخ داده و کمبودهای مهارتی آن‌ها را جبران نماید.

الزامات ساختارک و مدیریت

حوزه پژوهش

۱. تدوین دستورالعمل مشخص برای اساتید راهنما و راهبر

ضروری است مجموعه‌ای از دستورالعمل‌های اجرایی شفاف برای نحوه تعامل، پیگیری و ارزیابی طلاب از سوی اساتید راهنما و راهبر تدوین گردد. این دستورالعمل‌ها باید وظایف، حدود اختیارات، معیارهای ارزشیابی و شیوه گزارش‌دهی را به صورت دقیق مشخص کنند تا نظام هدایت پژوهش منسجم و اثربخش باشد.

۲. طراحی طرح‌های مادر و ایجاد بانک موضوعات پژوهشی

در راستای هدف‌مند شدن پژوهش‌ها و پاسخگویی به نیازهای علمی جامعه اسلامی و مؤسسه، طرح‌های کلان (طرح‌های مادر) طراحی می‌شوند که مقالات و پروژه‌های طلاب به مثابه اجزای مکمل آن‌ها باشند. همچنین، بانک جامعی از موضوعات پژوهشی قابل انجام برای سطوح مختلف تحصیلی ایجاد می‌شود تا انتخاب موضوع در چارچوب نیازهای واقعی و اولویت‌های مؤسسه صورت گیرد.

۳. نظارت بر تدوین پژوهش‌ها

برای تضمین کیفیت خروجی‌های علمی، لازم است نظامی دقیق برای ارزیابی مرحله به مرحله پژوهش‌ها طراحی شود. این نظام شامل نظارت بر تدوین اولیه، پایش مستمر فرایند نگارش، و داوری نهایی بر اساس شاخص‌های علمی و پژوهشی خواهد بود. هدف آن است که پژوهش‌ها نه تنها از نظر شکلی، بلکه از حیث محتوایی نیز در تراز علمی مطلوب قرار گیرند.

حوزه آموزش

۱. تعیین راهبرد و بازنگری سرفصل‌ها با رویکرد پژوهشی

با توجه به رویکرد پژوهش‌محور در برنامه‌های درسی، ضروری است سرفصل‌های آموزشی به گونه‌ای بازنگری شوند که زمینه‌ساز تقویت توان پژوهشی طلاب باشند. این بازنگری می‌تواند شامل افزودن محورهای تحلیلی،

تمرین‌های نگارشی، و معرفی منابع علمی به‌روز در هر درس باشد. همچنین، راهبردهای آموزشی باید با هدف تربیت پژوهشگر در حوزه‌های دانشی خاص تنظیم گردد.

۲. الزام به نگارش مقاله علمی در پایان هر ترم

در راستای نهادینه‌سازی تفکر علمی و تمرین عملی پژوهش، طلاب موظف می‌شوند در پایان هر ترم تحصیلی، مقاله‌ای علمی مبتنی بر یکی از مباحث درسی خود نگارش کنند. این مقاله باید معیارهای استاندارد علمی (ساختار، استناد، تحلیل، و نتیجه‌گیری) را رعایت کرده و تحت نظر استاد مربوط ارزیابی گردد.

۳. همکاری بین اساتید در تدوین طرح‌نامه‌های پژوهشی

برای تقویت انسجام و یکپارچگی فعالیت‌های پژوهشی، اساتید حوزه‌های مختلف موظف به هم‌افزایی و همکاری در تدوین طرح‌نامه‌های پژوهشی مرتبط با سطوح تحصیلی طلاب هستند. این اقدام موجب ارتقاء سطح کیفی پژوهش‌ها، انسجام میان رشته‌ها، و جلوگیری از تکرار یا موازی‌کاری در پروژه‌های علمی می‌شود.

حوزه مدیریت

۱. طراحی نظام تشویق برای اساتید و طلاب فعال

برای تقویت انگیزه و پایداری فعالیت‌های پژوهشی، نظامی هدفمند و منصفانه برای تشویق طلاب و اساتید فعال در نظر گرفته می‌شود. این نظام می‌تواند شامل امتیازدهی پژوهشی، ارائه جوایز علمی، ارتقاء سطح همکاری، یا معرفی در نشست‌های علمی باشد.

۲. برگزاری جلسات بازخورد برای ارتقاء عملکرد پژوهشی

در هر ترم، جلساتی با حضور اساتید، اساتید راهبر و دانش‌پژوهان برگزار می‌شود تا به بررسی چالش‌ها، نقاط ضعف و قوت، و اصلاح روندها پردازند. این جلسات باید بر اساس داده‌های واقعی از فرایند پژوهش طراحی شوند و خروجی آن‌ها به بهبود سیاست‌ها و عملکردها منجر گردد.

ساختار اجرایی و سازمانی طرح

شورای تصویب طرح‌ها، مادر و موضوعات پژوهشی فرعی

- نقش: شناسایی موضوعات، پالایش و تصویب طرح‌های مادر و موضوعات فرعی با توجه به نیازهای واقعی حوزه‌های علمی و بحران‌های فکری معاصر.
- ترکیب: معاونت پژوهش، کارشناسان پژوهشی و جمعی از اساتید و پژوهشگران با سابقه و صاحب‌تألیف در حوزه‌های کلام، تفسیر، تاریخ، فرق و سایر علوم مرتبط که نسبت به مسائل کارنشده و نیازهای دانش‌پژوهی دغدغه‌مند باشند.

• وظایف:

- پیشنهاد، بررسی و تصویب طرح‌های پژوهشی مادر با توجه به مأموریت‌های کلان مؤسسه.
- ارزیابی موضوعات فرعی پیشنهادی از سوی شوراهای علمی تخصصی.
- رصد تحولات فکری، اجتماعی و میدانی برای روزآمدسازی موضوعات پژوهشی.
- ایجاد توازن میان اولویت‌های پژوهشی و نیازهای جامعه علمی و فرهنگی.

سیاست‌گذار پژوهش

- ترکیب: ریاست محترم مؤسسه، معاون آموزش، معاون پژوهش و کارشناسان آموزش و پژوهش هر سه حوزه دانشی کلام و تفسیر و تاریخ
- وظایف: تصویب راهبردهای کلان، نظارت عالی بر طرح، بررسی گزارش‌ها و تصمیم‌گیری درباره اصلاحات احتمالی.

معاونت پژوهش (مرجع اجرای طرح)

- نقش: مسئول مستقیم پیاده‌سازی طرح و هماهنگی میان واحدهای مختلف.
- وظایف:

- نظارت بر تعریف و اجرای پروژه‌های مادر.
- تشکیل تیم‌های پژوهشی و شوراهای علمی.
- طراحی شاخص‌های ارزیابی و پیشرفت.
- ارائه گزارش فصلی به شورای سیاست‌گذاری.

نظام پاداش و مشوق‌ها

- متولی: معاونت پژوهش با همکاری معاونت اداری-مالی.
- سازوکار: طراحی امتیازدهی برای فعالیتهای پژوهشی، اهدای جوایز، امتیازات آموزشی و انتشار آثار منتخب.

برنامه انتشار و بهره‌برداری علمی از نتایج پژوهش

با توجه به انسجام موضوعی و روش‌شناختی این مجموعه پژوهش‌ها، بهره‌برداری علمی از نتایج آن می‌تواند به صورت‌های زیر صورت گیرد:

۱. چاپ مجموعه آثار در قالب کتاب:

خروجی‌های طرح به دلیل پیوستگی مفهومی و روشی، قابلیت گردآوری و چاپ در قالب یک کتاب علمی را دارند. این مجموعه می‌تواند به عنوان یک اثر منسجم و مرجع در حوزه مطالعات اسلامی و نقد گفتمان دینی منتشر شود.

۲. تهیه و ارسال مقالات علمی به مجلات معتبر:

برخی از مقالات منتخب می‌توانند به صورت مستقل در مجلات علمی داخلی و یا نشریات وابسته به مؤسسه منتشر شوند. هماهنگی با مجلات معتبر برای انتشار این مقالات از طریق مدیریت محترم پژوهش انجام خواهد شد.

۳. راه‌اندازی مجله علمی الکترونیکی:

پیشنهاد می‌شود با توجه به سهولت دریافت مجوز برای مجلات علمی الکترونیکی حوزوی، مجله‌ای با محوریت موضوعات این طرح راه‌اندازی گردد. این مجله می‌تواند به عنوان بستری برای ثبت و نشر خروجی‌های طرح استفاده شده و امتیازات علمی لازم را برای نویسندگان و مؤسسه فراهم آورد.

زمان بندی

زمان بندی پیشنهادی:

۱. فاز اول: تدوین و بازنویسی طرح (۱۰ روز)

○ تاریخ شروع: 10 خرداد ۱۴۰۴

○ فعالیت ها:

- تدوین اولیه طرح بر اساس نیازهای مؤسسه.
- توزیع طرح میان اساتید، پژوهشگران و دست اندرکاران برای دریافت نظرات.
- بازنویسی و اصلاح طرح بر اساس بازخوردها.
- خروجی: نسخه اولیه طرح با اصلاحات لازم.

۲. فاز دوم: تشکیل جلسات و کارگروه های تدوین نظام موضوعات و طرح های مادر (۱ ماه)

○ تاریخ شروع: 20 خرداد ۱۴۰۴

○ فعالیت ها:

- تشکیل کارگروه های تخصصی در سه حوزه کلام، تفسیر و تاریخ.
- برگزاری جلسات منظم برای شناسایی موضوعات کلیدی و تدوین طرح های مادر.
- رصد نیازهای علمی و فکری جامعه برای اولویت بندی موضوعات.
- خروجی: نظام موضوعات پژوهشی و طرح های مادر مصوب.

۳. فاز سوم: تدوین طرح جامع بر اساس نظام موضوعات (۱۵ روز)

○ تاریخ شروع: 20 تیر ۱۴۰۴

○ فعالیت ها:

- تلفیق نظام موضوعات و طرح های مادر در یک طرح جامع.
- تدوین دستورالعمل های اجرایی (برای اساتید راهنما، راهبر، و طلاب).
- تعیین شاخص های ارزیابی و ساختارهای نظارتی.
- خروجی: طرح جامع نهایی با جزئیات اجرایی.

۴. فاز چهارم: ابلاغ طرح جهت بهره برداری در مصاحبه های ورودی

- تاریخ شروع: 5 مرداد ۱۴۰۴
 - تاریخ پایان: وابسته به زمان‌بندی مصاحبه‌های ورودی
 - فعالیت‌ها:
 - ابلاغ طرح به واحدهای آموزشی و پژوهشی.
 - اطلاع‌رسانی به داوطلبان در مصاحبه‌های ورودی درباره نظام پژوهش‌محور.
 - آموزش کوتاه‌مدت اساتید و مصاحبه‌کنندگان برای تبیین طرح در فرآیند جذب.
 - خروجی: آماده‌سازی داوطلبان و کادر آموزشی برای اجرای طرح.
 - ملاحظات: تهیه یک بسته اطلاع‌رسانی (شامل بروشور یا ...) برای معرفی طرح به داوطلبان تهیه شود تا انتظارات پژوهشی از ابتدا شفاف باشد.
۵. فاز پنجم: اجرای طرح (ابتدای ترم)
- تاریخ شروع: ابتدای ترم تحصیلی (فرض: وابسته به تقویم آموزشی)
 - فعالیت‌ها:
 - توزیع موضوعات پژوهشی میان طلاب.
 - برگزاری کلاس‌های روش تحقیق به‌عنوان پشتیبان پروژه‌ها.
 - نظارت اساتید راهنما و راهبر بر پیشرفت پروژه‌ها.
 - ارزیابی مستمر و ارائه بازخورد.
 - خروجی: ان شاء الله اجرای موفق طرح در ترم اول، تولید پژوهش‌های اولیه (یادداشت‌ها، مقالات).

جمع‌بندی

طرح پژوهشی یکپارچه مؤسسه علمی در سه حوزه دانشی (کلام، تفسیر، تاریخ) با هدف تحول بنیادین در نظام آموزشی مؤسسه طراحی شده است تا الگوی سنتی و انتقالی آموزش را به یک الگوی پژوهش‌محور، مسئله‌مدار و هدفمند ارتقاء دهد. این طرح با تأکید بر پیوند عمیق و ساختاری میان آموزش و پژوهش، درصدد است تا فرایند یادگیری را از حالت انفعالی و مبتنی بر محفوظات به یک فرایند پویا، خلاق و تولیدمحور تبدیل کند. با تکیه بر نقش فعال طلاب به‌عنوان پژوهشگرانی نقاد و مسئله‌محور، مسئولیت علمی اساتید به‌عنوان راهنمایان پژوهشی، انسجام ساختاری در قالب کانون‌های دانشی و شوراهای علمی، و راهبری دانشی متمرکز بر نیازهای معاصر، این طرح می‌تواند نسلی از محققان متعهد و توانمند پرورش دهد که نه تنها در فهم و تبیین مبانی معرفتی تشیع مهارت دارند، بلکه قادر به تحلیل انتقادی، نظریه‌پردازی و پاسخ‌گویی استدلالی به شبهات و چالش‌های نوپدید در حوزه‌های کلام، تفسیر و تاریخ هستند.

یکی از نوآوری‌های کلیدی این طرح، بازنگری در کمیت و کیفیت فعالیت‌های پژوهشی طلاب است. به‌جای الزام طلاب به ارائه تحقیقات متعدد و پراکنده برای هر درس در هر ترم، که اغلب به تولید محتوای کم‌عمق و فاقد استانداردهای علمی منجر می‌شود، این طرح پیشنهاد می‌کند که هر طلبه در هر ترم تنها بر یک پروژه پژوهشی متمرکز شود. این پروژه به‌صورت مشترک با یکی از اساتید تدریس‌کننده در همان ترم و در قالب همکاری یک‌به‌یک انجام می‌شود. این رویکرد نه تنها بار کاری طلاب را از نظر کمیت کاهش می‌دهد، بلکه با تمرکز بر عمق و کیفیت، امکان تولید پژوهش‌هایی منسجم، علمی و قابل‌ارائه در مجامع تخصصی را فراهم می‌کند. این روش، ضمن تقویت رابطه علمی میان استاد و طلبه، از پراکندگی موضوعات جلوگیری کرده و به طلاب اجازه می‌دهد تا با تمرکز بیشتر، مهارت‌های پژوهشی خود را در یک حوزه مشخص ارتقاء دهند.

اجرای موفق این طرح می‌تواند پژوهش را از حاشیه خارج کرده و به‌عنوان محور اصلی و هسته مرکزی فرایند یادگیری قرار دهد. این تحول، با ایجاد پیوند میان آموزش، پژوهش و نیازهای واقعی جامعه اسلامی، زمینه‌ساز تربیت پژوهشگرانی خواهد شد که قادرند به‌صورت نظام‌مند و خلاقانه به تولید علم دینی پرداخته و در مواجهه با چالش‌های فکری و معرفتی، نقش‌آفرینی مؤثری داشته باشند. در نهایت، این طرح می‌تواند به‌عنوان یک مدل قابل‌تسری به سایر مراکز حوزوی، به بازسازی و ارتقاء نظام آموزش علوم اسلامی در سطح کلان کمک کند.